

|   |   |      |    |     |
|---|---|------|----|-----|
| Cesarski goldinar stari „ „ . . .       | 1 | gld. | 5  | kr. |
| „ tolar nov (od 1859. in naprej)        | 2 | „    | —  | „   |
| „ goldinar nov „ „ . . .                | 1 | „    | —  | „   |
| „ zvezni tolar (Vereinsthaler)          | 1 | „    | 50 | „   |
| Cesarska dvajsetica stara (Conv.-Mz.)   | — | „    | 34 | „   |
| „ desetica „ „ . . .                    | — | „    | 17 | „   |
| „ petka (fünfer) „ „ . . .              | — | „    | 8½ | „   |
| Cesarsk groš „ „ . . .                  | — | „    | 5  | „   |
| „ četrť goldinar (od leta 1859. naprej) | — | „    | 25 | „   |

če niso luknjasti ali oglodani.

Potem še zamenuje cesarska dež. kasa stare dvojče od leta 1848. in 1849. za 8 krajc.

Cesarske kase ne vzamejo necesarskega srebra, pa tudi cesarskega luknjastega ali oglojenega srebra ne, kajti tak denar gre kot navadno srebro v topilnico; s tem pa, se ve da, je več ali manj izgube; tako na priliko se dobi za parski tolar matere božje samo 2 gold., za stare petice 20 soldov ali še manj, če so močno oglodane.

To se nam je potrebno zdelo pojasniti zato, ker vemo, da bode vsaj prvi čas marsikaj pomot o veljavi različnega srebernega denarja. —

Cena cekinov pa ostane, kakor dozdej, nadavku (agiju) podvržena in je v navadnih kurznih naznanilih razvidna.

## Slovansko slovstvo.

\* *Hrvatska slovnica za Slovence.* Spisal Franjo Marn, gimn. profesor. Založila Matica slovenska. V Zagrebu 1879.

△ Z veliko zvedljivostjo smo vzeli v roke omenjeno „hrvatsko slovnico za Slovence“, ter se uverili, da je ta knjiga vse hvale vredno znanstveno delo, posvečeno našemu slavnemu gosp. dr. Jan. Bleiweisu. Posebno zanimljivo in podučno je obilno „glasoslovje“, to je, preglasje (Lautlehre). Pokazal nam je domoljubni gosp. pisatelj, kako marljivo in korenito je premišljeval hrvaščino in slovenščino, vedno oziraje in opiraje se pri tem po Miklošičevem vzgledu na trdno podlogo: staro slovenščino. — Ta primerjajoči način je — ne samo jako koristen, nego i sila potreben vsakemu, kdor se hoče do dobrega naučiti katerega koli slovanskega narečja ali razrečja.

Jako pametno je po naši misli tudi to, da rabi g. pisatelj v sklanji in v spregi do malega Daničičeve primere (paradigmata); vendar se vidi iz dostavka na str. 97 (budem, — eš itd.), dalje iz dodane „nepravilne in nepopolne sprege“ glagolov: hòjeti ali „htjeti“, „iti“ ali „ići“, „mòći“ itd. (str. 98—100), dá ni posnemal po tlašanski, nego da je mislil samostalno, in to s posebnim ozirom na Slovence.

Namen tej slovnici je seznaniti Slovence (osebno pa premilo slovensko mladino) s književnim jezikom „hrvaško srbskim“. Tega vodila verno se držé, podaje ti gosp. pisatelj tudi srbsko „azbuko“ (abecedo), in to cirilico Vukovo.

Skrajni čas je že, da bi znal vsak izobražen Slovenec čitati tudi cirilico; a kdor je še ne zna, zdaj ima lepo priliko priučiti se je. Previdni gosp. pisatelj ponuja takim poleg drugih primernih spiskov za vajo v „berilu“ tudi dva srbska, to je, s cirilico tiskana.

Močno povišuje tej lični knjigi vrednost tudi prideti „slovarček“ onih besed, katere se nahajajo v omenjenem „berilu“, pa se ne vjemajo sè slovenščino. S pomočjo tega „slovarčka“, ki jako povišuje vrednost tej lični, lepo tiskani knjigi, čita in umé lahko vsak izobražen Slovenec brez kakega drugega slovarja vse

spiske v „berilu“. — Ako bi smeli kaj svetovati za drugi natiak, rekli bi samo toliko: naj bi se nekoliko prikosalo (sicer izvrstno) glasoslovje, a namesto tega pomnožilo se „berilo“, ki nadomeščuje v tej slovnici skladnjo (sintakso).

Po vsem tem ponavljamo svojo razsodbo, da je ta slovnica vse hvale, tedaj tudi priporoke vredna, in da si je po njej i „Matica slovenska“ pridobila velike zasluge s pospehom znanstvenega nauka književne hrvaščine in za ožjo véz med najbližimi slovanskimi brati. \*)

## Politične stvari.

### Splošna volilna pravica in pa ustavoverci.

V čedalje grji nagoti se kažejo „ustavoverci“, kakor Herbstovci sami sebe imenujejo. Skoro vsaki dan kaj novega odkrije na njih. Grozna je zato res misel, da od teh ljudi visi blagor in hudo milijonov avstrijskih prebivalcev, in uže se po vsi pravici nam vriva vprašanje: bi li ne bilo bolje, ako bise povrnili zopet k nekdanjemu absolutizmu, kakor da ta svojat skruni zlate besede „svoboda“, „ustava“ in „narodno ravnopravnost“?

Kaj je Herbstovcem enaka državna pravica vseh stanov, to so zopet jasno pokazali nedavno v državnem zboru, ko je poslanec Kronawetter podal zbornici peticijo 35.131 delavcev za vpeljavo splošne volilne pravice.

Res, da Avstrija še ni polje za rogoviljenje tistih ljudi, ki se delavce le „delajo“ in pod to firmo po družih ciljih merijo, — al po državni temeljni postavi je zagotovljena vsakemu človeku pravica prošinj ali peticij. Nikakor toraj ni šlo, to peticijo — vzlasti ker je bila jako zmernega dubá — kar naravnost odbiti in neprebrano v koš vreči. Delavci niso namreč tirjali nič drugega ko to, da bi se tiste pravice enakopravnosti, ki se nahajajo v temeljnih državnih postavah, dale tudi njim, da bi tudi oni smeli voliti svoje poslance v državne, deželne in občinske zastope. Nič naravnejega ni ko to, da se vsak državljan želi vdeleževati ustavne uprave; pravico do tega ima tem več, ker so tako zvaní liberalci fraze o svobodi kar z lopatami metali med ljudstvo in ga pripravili do prepričanja, da je samovlada tudi njemu potrebna.

Akoravno so toraj to peticijo naši liberalni jezični junaki sami v prvi vrsti provzročili, kako so se vendar le unidan obnašali proti nji v državnem zboru! Še brati je niso pustili, kajti ko je zbornice predsednik dal glasovati o tem, ali naj se peticija bere ali ne, so vsi obsedeli, kakor da bi bili pribiti na klopi. Državoppravna (naša) stranka, Poljaki in nekateri, ki ne spadajo k nobeni stranki, so komaj komaj prodrli s svojimi glasovi, da se je smela peticija brati. Vsi advokati in profesorji, „Chabusovci“ in drugi liberalni vitezi pa so zopet jasno pokazali, da jim ni mar za drugo, ko za neomejeno lastno gospodarstvo. In med temi ni bilo tako zvano ustavoverno veliko posestvo najbolj za-grizeno, nego najhujše nasprotnike peticije pokazali so se ravno tisti možje, ki se naprej in naprej vedno bahajo le s svojo svobodoljubnostjo, to je, Herbstovci. Ti možje bi najraje še drugim stanom vzeli volilno pravico, sami pa do smrti radi imeli dobro plačane sedeže v zbornici poslancev. Ko bi jim bilo Lasser-Auerspergovo ministerstvo predložilo postavo, po kateri bi se kaj tacega zgodilo, vsi bi bili z obema rokama sprejeli tudi kakoršne koli bosniške predloge.

\*) Slovnica ta se dobiva v pisarnici Matice in pri knjigarjih po 60 krajc.